

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Sylvy Šiškeové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **Y. M.**, zastoupeného JUDr. Hugo Körblem, advokátem se sídlem Hybernská 1007/20, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, ve věci žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 8. 2019, č. j. OAM-120/ZA-ZA11-ZA08-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 9. 6. 2020, č. j. 1 Az 49/2019 - 37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á p r á v o** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce, advokátu JUDr. Hugo Körblovi, **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši **6800 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce je státním občanem Běloruské republiky. Žalovaný mu rozhodnutím uvedeným v záhlaví neudělil mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Žalovaný neshledal, že by byl žalobce v zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona

o azylu. Žalobce tvrdil, že byl v letech 2007 až 2010 aktivní v organizaci „Mluv pravdu“ v Grodnu. Jelikož toto hnutí vzniklo až v roce 2010, neshledal žalovaný jeho tvrzení věrohodným. Důvody, které žalobce v řízení uvedl, podle žalovaného rovněž neumožňují udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b), § 13 nebo § 14 zákona o azylu ani udělení některé z forem doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“), který ji zamítl. Městský soud neshledal ve shodě se žalovaným žalobcovu obavu z pronásledování důvodnou, neboť problémy s policií v zemi jeho původu nedosáhly stupně pronásledování podle zákona o azylu. Městský soud zdůraznil, že žalobce se dostal od kontaktu s policií v roce 2007, poté však neměl problémy až do svého odjezdu z Běloruska. Navíc sám žalobce uvedl, že důvodem jednání policie byla msta jeho bývalého spolužáka. K možnosti udělení doplňkové ochrany soud uvedl, že ač situace v oblasti lidských práv v Bělorusku není uspokojivá, nelze dovozovat, že všem občanům hrozí riziko vážné újmy.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, v níž namítl, že byl v zemi původu pronásledován pro uplatňování politických práv. Na policejní stanici byl fyzicky a psychicky deptán a byl s ním zahájen vykonstruovaný trestní proces. V doplnění kasační stížnosti ze dne 4. 9. 2020 stěžovatel uvedl, že mu v Bělorusku hrozí trestní stíhání kvůli opozičnímu vystupování proti prezidentu Lukašenkovi. Stěžovatel popsal nátlak vyvíjený na jeho rodinu v Bělorusku i obavy ze svého sledování běloruskou státní mocí. Během voleb v Bělorusku v létě roku 2020 aktivně vystupoval na sociální síti Facebook proti prezidentu Lukašenkovi. Dne 11. 8. 2020 hovořil prostřednictvím mobilní aplikace Viber se svým bratrem, v důsledku čehož bratra vyhledala běloruská policie. Policisté bratra zbili a hledali v jeho bytě důkazy proti stěžovateli. Policie dále prohledala komunikaci bratra se stěžovatelem v počítači i v mobilním telefonu. Bratr byl nucen k doznání, že stěžovatel je organizátorem protestů a demonstrací ve městě Grodno. Policisté bratrovi sdělili, že stěžovatel bude po návratu do Běloruska zatčen a potrestán.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti namítl, že kasační stížnost je opožděná. Rozsudek městského soudu byl totiž stěžovateli doručen dne 22. 6. 2020, stěžovatel však podal kasační stížnost až dne 7. 7. 2020. K věci samé žalovaný uvedl, že v řízení nebylo zjištěno, že byl stěžovatel v minulosti trestně stíhán. Žalovaný je přesvědčen o zákonnosti svého rozhodnutí.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou.

pokračování

[6] Námitka žalovaného, že stěžovatel podal kasační stížnost opožděně, není důvodná. Městský soud doručil stěžovateli rozsudek dne 22. 6. 2020 a poučil jej o možnosti podání kasační stížnosti ve lhůtě dvou týdnů od doručení rozsudku. Stěžovatel podal kasační stížnost k poštovní přepravě dne 3. 7. 2020, tedy ve lhůtě pro její podání. Kasační stížnost je včasná.

[7] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*présah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se podle uvedeného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[8] Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že kasační námitku, v níž stěžovatel popsal svou obavu z pronásledování v důsledku vyhrocené politické situace v Bělorusku po prezidentských volbách konaných v létě 2020, stěžovatel neuplatnil v žalobním řízení. Přesto nelze tuto kasační námitku považovat za nepřijatelnou ve smyslu § 104 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), podle něhož není přípustná mj. kasační stížnost, která se opírá o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl (zdůraznění provedl Nejvyšší správní soud). Stěžovatel v kasační stížnosti popsal politické změny po prezidentských volbách v Bělorusku v roce 2020, sledování svého bratra a jeho prostřednictvím i své osoby běloruskou policií a hrozby zatčení a uvěznění. Je zjevné, že pokud ke zhoršení politické situace pro aktivní odpůrce režimu prezidenta Lukašenka došlo v letních měsících roku 2020, nemohl stěžovatel objektivně v žalobě podané v září roku 2019 tyto námitky uvést. Kasační námitky stěžovatele jsou proto přípustné.

[9] Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je přijatelná, neboť stěžovatel namítá takové zhoršení situace v zemi jeho původu, že by jeho nucený návrat do země původu mohl být v rozporu se zásadou *non-refoulement*. Nejvyšší správní soud proto přistoupil k meritornímu posouzení věci.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Podle obecného pravidla soudy vychází při přezkumu správního rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání správního rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Z tohoto pravidla nicméně existují výjimky, a to zejména tehdy, je-li prolomeno jinou právní normou, jež požívá aplikační přednosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131).

[12] Jak uvedl Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 11. 7. 2019, č. j. 9 Azs 157/2019 - 24, za právní normu s aplikační předností byly ve světle čl. 10 Ústavy označeny čl. 2 a čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.), které v kontextu mezinárodní zásady *non-refoulement* vyjádřené v čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (č. 208/1993 Sb.) stanoví závazek České republiky nevystavit žádnou osobu podléhající její jurisdikci újmě, která by spočívala v ohrožení života či vystavení mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, a to např. tím, že bude vyhoštěna či v důsledku jiných okolností donucena vycestovat do země, kde by jí taková újma hrozila.

[13] Na základě tohoto předpokladu Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131, judikoval, že správní soudy jsou povinny prolomit § 75 odst. 1 s. ř. s. a přihlížet ke skutečnostem z hlediska mezinárodní ochrany (ve prospěch žadatele), které vyšly najevo až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí, pokud by v konkrétním případě neshledaly dostatečné záruky k tomu, že budou tyto nové skutečnosti posouzeny v novém správním řízení k tomu příslušným správním orgánem z hlediska respektování zásady *non-refoulement* a že bude mít žadatel o mezinárodní ochranu možnost dosáhnout soudního přezkumu tohoto nového rozhodnutí dříve, než by mělo dojít k jeho navrácení do země původu. Dostatečné záruky pro respektování zásady *non-refoulement* budou dány v případě, že bude vzhledem ke konkrétním okolnostem věci zcela zřejmé, že žadatel bude mít možnost podat novou žádost o mezinárodní ochranu a že tato nová žádost bude přípustná (§ 3 odst. 2 ve spojení s § 11a odst. 1 zákona o azylu).

[14] Z judikatury Nejvyššího správního soudu tedy vyplývá, že s prolamováním zásady podle § 75 odst. 1 s. ř. s. je nutné zacházet obezřetně a využít je jen ve výjimečných a odůvodněných případech. Rozhodnutí žalovaného tak nelze zrušit automaticky vždy, pokud se objeví nové skutečnosti či důkazy. Obdobně uvedl Nejvyšší správní soud např. v usnesení ze dne 7. 5. 2015, č. j. 7 Azs 92/2015 - 27, že prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. není možné v případě, může-li žalobce uplatnit nové důvody v rámci nové žádosti o mezinárodní ochranu. Právě možnost podání opakované žádosti o mezinárodní ochranu má stěžovatel ve zde posuzované věci. Vzhledem k obecně známé aktuální politické a bezpečnostní situaci v zemi původu stěžovatele není důvodu pochybovat o tom, že jeho tvrzení mohou mít relevanci minimálně z hlediska naplnění podmínek doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, přičemž stěžovatel tato tvrzení, objektivně vzato, nemohl uplatnit již v předchozím řízení před žalovaným (srov. též usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2014, č. j. 6 Azs 22/2014 - 59).

[15] Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že stěžovateli nic objektivně nebrání v tom, aby neprodleně poté, co mu bude doručen tento rozsudek, učinil u příslušného útvaru cizinecké policie nebo v přijímacím středisku (viz § 3a zákona o azylu) prohlášení o mezinárodní ochraně. Za této situace bude žalovaný povinen umožnit mu v souladu s § 11a zákona o azylu podat novou žádost o mezinárodní ochranu. Pokud stěžovatel tuto novou žádost odůvodní změnou bezpečnostní situace v zemi původu, která vyšla najevo v nynějším řízení před Nejvyšším správním soudem, bude žalovaný povinen posoudit tuto žádost jako přípustnou minimálně v rozsahu takového tvrzení, a to právě

pokračování

z důvodu existence mezinárodního závazku *non-refoulement*, který musí být respektován.

[16] Lze tak uzavřít, že ač v dané věci existují z hlediska mezinárodní ochrany nové relevantní skutečnosti, které nebyly v řízení před žalovaným zohledněny (neboť v té době ještě nenastaly), má stěžovatel dostatečné právní záruky pro to, že mohou být dodatečně posouzeny k tomu příslušným správním orgánem v novém správním řízení, pokud on sám takové řízení vyvolá. Případné nové rozhodnutí o takové žádosti by pak podléhalo soudnímu přezkumu. Tento závěr považuje Nejvyšší správní soud v souzené věci za dostatečnou záruku, že nové skutečnosti mohou být dodatečně posouzeny v novém správním řízení, proto neshledal důvod k prolomení pravidla stanoveného v § 75 odst. 1 s. ř. s. (za použití § 120 s. ř. s.).

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož Nejvyšší správní soud rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, pokud neshledal důvody pro jeho nařízení.

[18] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

[19] Usnesením ze dne 27. 7. 2020, č. j. 2 Azs 214/2020 - 20, ustanovil Nejvyšší správní soud stěžovateli zástupcem pro řízení o kasační stížnosti advokáta JUDr. Hugo Körbla. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal zástupci stěžovatele odměnu za dva úkony právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a doplnění kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 4 a § 7 bodu 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve výši 6200 Kč a náhradu hotových výdajů ve výši 600 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož zástupce stěžovatele není plátcem daně z přidané hodnoty, činí jeho odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů celkem 6800 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. února 2021

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu